

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Nc/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 7114220470
Dátum vydania rozhodnutia: 08.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7114220470.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S. S. B., narodeného XX. XX. XXXX, bývajúceho v U. X., U. X. XXX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 15C/72/2018, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 1Co/193/2019, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Peter Tutko, JUDr. Ladislav Cakoci a JUDr. Adriana Murínová n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania sporu vedenom na tomto súde pod sp. zn. 1Co/193/2019 (vec Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 15C/72/2018).

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 1Co/193/2019 žalobca podaním doručeným krajskému súdu 11. septembra 2019 oznámil uplatnenie námietky zaujatosti voči sudcom senátu 1Co krajského súdu JUDr. Petrovi Tutkovi, JUDr. Ladislavovi Cakocimu a JUDr. Adriane Murínovej. Námietku zaujatosti odôvodnil tým, že menovaní sudcovia sú v spore osobne i profesne voči nemu zaujatí. Poukázal na predchádzajúce rozhodnutia senátu 1Co týkajúce sa sporov, v ktorých ako strana, resp. ako zástupca vystupoval, a v ktorých tento senát nedal za pravdu jeho argumentom, hoci vychádzali z podstaty veci, zo znenia zákona a výsledkov justičnej praxe v obdobných veciach. Dlhodobo sa nestotožňuje s právnymi závermi senátu 1Co, a preto sa nedokáže vyrovnáť so skutočnosťou, že by jeho plne opodstatnený nárok na náhradu škody mal rozhodovať práve tento senát. Uviedol aj, že sa takmer od stredoškolských čias osobne pozná s JUDr. Ladislavom Cakocim. Na základe uvedeného navrhol vylúčenie všetkých vyššie menovaných sudcov krajského súdu z prejednávania a rozhodovania sporu vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 1Co/193/2018.

2. Sudcovia krajského súdu senátu 1Co JUDr. Peter Tutko, JUDr. Ladislav Cakoci a JUDr. Adriana Murínová, ktorému senátu bol podľa rozvrhu práce spor pridelený na prejednanie, sa k obsahu vznesenej námietky zaujatosti vyjadrili a zhodne uviedli, že nemajú žiaden pomer ani k stranám, ani k ich zástupcom a ani k predmetu sporu, a preto sa necítia byť vo veci zaujatí.

3. Najvyšší súd ako súd Krajskému súdu v Košiciach nadriadený (§ 54 ods. 2 C. s. p. - zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok) vec prejednal a dospel k záveru, že podmienky vylúčenia zákonných sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu neboli naplnené.

4. Podľa § 49 ods. 1 C. s. p. sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom úpravy pojatej do citovaného ustanovenia základného predpisu civilného sporového procesu Slovenskej republiky je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z pohľadu uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, ktorým môže byť len niektorý z nasledujúcich vzťahov:

a) k sporu (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je priamo stranou sporu alebo osobou zúčastnenou na konaní, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na spor, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť alebo tiež vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti nasvedčujúce získaniu sudcom poznatkov o veci inak, než spôsobom predpokladaným právom, teda najmä dokazovaním),

b) k stranám [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu, ktorý má buď charakter rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu či relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho, ako aj negatívneho)],

c) k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní [viď vyššie pod b)].

6. Pri posudzovaní dôvodnosti námietky žalobcu vo vzťahu k zákonným sudcom o skutočnostiach majúcich privodiť ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania sporu, najvyšší súd vychádzal zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudca je totiž vo všeobecnosti vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

7. Integrovanou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd - tu por. prílohu oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) je garancia toho, aby v spore rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) zároveň zahrňuje aj právo na to, aby spor nebol odňatý zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v možnosti zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh strany (§ 52 C. s. p.), alebo na základe oznámenia samotného sudcu (§ 50 C. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

9. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či preukázateľne existujú skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. To znamená, že nie je možné vychádzať iba zo subjektívnych aspektov nestrannosti sudcu, ale aj z hmotnoprávneho rozboru skutočností, ktoré k týmto subjektívnym pochybnostiam viedli. K vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodnutia sporu môže dôjsť iba vtedy, ak je evidentné, že pomer sudcu k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní dosahuje takej povahy a intenzity, že aj napriek zákonom stanovených povinností nebude schopný nezávisle a nestranne rozhodovať (*sine ira et studio*).

10. Z vyjadrenia namietaných zákonných sudcov vyplýva, že subjektívne sa necítia byť zaujatí. Najvyšší súd následne posúdil aj objektívne aspekty nestrannosti namietaných sudcov. Pokiaľ žalobca tvrdí, že pozná JUDr. Cakociho od stredoškolských čias, najvyšší súd poukazuje na to, že žalobca z tohto tvrdenia nevyvodzuje žiadny negatívny či pozitívny vzťah sudcu k jeho osobe. Ani obsah spisu z objektívneho hľadiska nezakladá žiadne pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Cakociho, ktorý navyše sám sa voči žalobcovi necíti byť zaujatý. Iba skutočnosť, že žalobca sudcu pozná od stredoškolských čias sama o sebe nezakladá pomer, pre ktorý by bol sudca vylúčený.

11. Pre vylúčenie sudcov senátu ICo krajského súdu z prejednávania a rozhodovania veci nie je postačujúca ani samotná domnienka o tom, že sudcovia senátu ICo sú v spore osobne i profesne voči nemu zaujatí, a teda sa nedokáže vyrovnáť so skutočnosťou, že by jeho plne opodstatnený nárok na náhradu škody mal rozhodovať práve tento senát. Tieto tvrdenia vyjadrujú iba subjektívny názor (úvahu) žalobcu. Zo spisu vrátane vyjadrenia sudcov nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre vylúčenie sudcov senátu ICo. Základom pre vylúčenie sudcu môže byť len objektívne existujúci zákonný dôvod v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p., ktorý žalobca vyvodzuje zo svojich pocitov a úvah, pričom opomína, že z hľadiska § 49 ods. 1 C. s. p. je významný vzťah sudcu k strane sporu a nie vzťah strany sporu k sudcovi.

12. K argumentom v námietke zaujatosti, že žalobca sa nestotožňuje s prácou senátu ICo, jeho rozhodovacou činnosťou a právnymi názormi Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach. Skutočnosť, že vo veciach strany sporu rozhodovali (resp. rozhodujú) tí istí alebo iní sudcovia, nezakladá okolnosť objektívnej povahy, ktorá by mohla viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že zákonní sudcovia v danej veci disponujú určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci. Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, vrátane toho ako sa javí strane sporu. Rozhodujúce je to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy. Za takúto okolnosť však nemožno považovať žalobcom namietaný postup sudcov v jeho veciach, ani ich rozhodovaciu činnosť.

13. Najvyšší súd na základe vyššie uvedeného nezistil existenciu žiadneho dôvodu podľa § 49 ods. 1 C. s. p. odôvodňujúceho vylúčenie zákonných sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu vedenom na krajskom súde pod sp. zn. ICo/193/2019. Žalobcom podanej námietke zaujatosti preto nevyhovelo.

14. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.